

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 10 (405), година XXVIII

декември 2010 – януари 2011

50 години Пловдивски университет **40 години Факултет по математика и информатика**

на стр. 6

**Двама възпитаници
на ПУ са отличени с
националния приз
„Студент на годината“**

на стр. 20

**Преходът от
образование към
заетост на студенти
социолози**

на стр. 16

Енчо Тилев и Зорница Танева – студенти на годината

❄ ❄ ❄
*На всички студенти,
преподаватели и служители
от Пловдивския университет
пожелаваме Весела Коледа
и Щастлива Нова година!*

Редакцията

В Броя ще прозетете

- ❖ ПАИСИЕВИТЕ ЧЕТЕНИЯ – ЕДИН (НЕ)ТРАДИЦИОНЕН НАУЧЕН ФОРУМ
- ❖ ПРОМОЦИЯТА В ПЕДАГОГИЧЕСКИЯ И ФИЛОЛОГИЧЕСКИЯ ФАКУЛТЕТ
- ❖ ДИСКУСИОНЕН КЛУБ ВЪВ ФИСН
- ❖ ИНТЕРВЮ С ПРОФ. ДФН ИВАН КЪНЧЕВ
- ❖ СТО ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА АКАДЕМИК ПЕТЪР ДИНЕКОВ

50 години Пловдивски университет

РАМЕНЕТЕ, ВЪРХУ КОИТО БЯХМЕ СЪПЛИЛИ

Проф. дфн Никола БАЛАБАНОВ

Цитираните думи, приписвани на Нютон, провокират у мен въпроса: А върху чии рамене стъпихме ние, начинаещи-те асистенти през 60-те години?

На някои колеги въпросът може да се види странен. Познавам такива, които си въобразяват, че подобно на Афродита са се родили от пяната на девствения океан. Аз съм убеден, че приемствеността е един от най-градивните компоненти във всяка дейност, гаранция за нейното прогресивно развитие. Парите са важни в науката, но не по-малко важно е да има рамене, на които да стъпиш.

Разбира се, ефектните думи, казани от Нютон, трябва да се възприемат преди всичко като израз на признателност към предшествениците. При нас нямаше „гиганти“, но имаше десетина ерудирани специалисти с достатъчно голям изследователски, методически и организаторски опит, носители на идеи, с които успяха да ни заразят, увлекат и поведат по чакълестите пътеки на науката.

Имената, които смятам да посоча, не изчерпват и не елиминират заслугите на други личности, които участваха в обучението на студентите през първите години. Такива бяха няколко десетки специалисти от Софийския университет и БАН. Без тях нямаше да може да се постави учебният процес на равнището на напредналите висши училища. Но повечето от тях бяха като метеори – ефектни, но с кратковременен блясък. Сред всички онези десетки личности имаше няколко, които създадоха катедри, изследователски екипи и предложиха идеи, превърнали се в „пътеводни“ (т. е. дисертационни) за своите ученици. За някои от тях ще стане дума в тази статия.

Ще започна с моята специалност – **физиката**. Трудно можем да си представим нейното развитие, както и това на Института през първите години, без **проф. Тодор Василев**. Той напълно заслужава прозвището „баща на пловдивската физика“. Преди да постъпи в Пловдивския университет Т. Василев беше работил като учител 10 години и още

„Аз виждах по-далеч от другите, защото бях стъпил на раменете на гиганти.“

Исак Нютон

диелектриците, сегнетоелектриците и др. По тази тематика защитиха дисертации М. Михайлов, В. Людсканов, П. Карталов, Д. Дончев, Т. Терзийски, Н. Жилов, Хр. Солунов, Г. Мекишев и Хр. Полизов.

Проф. Тодор Василев с част от сътрудниците си

15 години в СУ и ВИХВП (вече като доцент). Специализирал бе в областта на оптиката във Франция и имаше няколко оригинални разработки.

Първото нещо, на което ни научи веднага след започването на учебните занятия, беше да следим научната периодика в библиотеката. Той ни разпреди по направления и ни възложи да подготвим литературни обзори на основата на специализираните и реферативни журналы. По този начин ние застанахме на брега на „океана“ на науката.

През декември 1961 г. Т. Василев ни „заведе“ всичките на националната конференция по физика. Три дни пред нас на живо се разгръщаха постиженията на българската физика. Заедно с богатата информация, която събрахме, ние придобихме чувство за приобщаване. Макар и плахо се „потопяхме“ във водите на „океана“.

Проф. Василев успя да обедини почти половината от пловдивските физици с изследвания по физика на полимерите,

Другият учен, който остави следа във физиката, е **професор Леон Митрани**. Митрани притежаваше дарбата да прониква в същността на природните явления и да намира оригинални подходи за тяхното изучаване. За мене той е пример как трябва да се води диалог с Природата, как трябва да се подбират въпросите при „интервютата“ с нея. Под негово ръководство се изгради катедра „Атомна физика“, която той зареди с изследователски хъс и с идеи, които ние поддържахме две десетилетия след неговото напускане.

Ако трябва да спомена някой от следващото поколение физици, безспорно това е **проф. Атанас Атанасов** – създателят на катедрата „Теоретична физика“. Най-важната черта на А. Атанасов беше незатихващият му интерес и огромната му осведоменост по проблемите на съвременната физика. Той грабваше журналите буквално от ръцете на куриерката преди да пристигнат в библиотеката (тогава получавахме

20–30 списания по физика, т. е. почти всеки ден). Атанасов се обкръжи с добри асистенти, помогна им да израснат. В продължение на 30 години беше ръководител на катедрата, два мандата – заместник-ректор и един декан. При създаването на Лабораторията по приложна физика той стана неин пръв директор. Проф. А. Атанасов заслужено заема място сред създателите на Физическия факултет.

Своето стабилизиране и нормално функциониране през първото десетилетие **специалността химия** дължи най-вече на професорите Никола Ганчев, Младен Генчев и Стефан Иванов.

Професор Никола Ганчев започна работа при нас с 30-годишен опит на преподавател и учен. Избран е за професор още през 1946 г. В продължение на 10 години (1963–1972) ръководеше катедра „Аналитична химия“. Изграден аналитик, той предаде опита си на своите асистенти и ги обучи на класическите аналитични методи. В неговата катедра израснаха великолепно специалисти, като професорите Л. Футеков, Ал. Александров, доц. А. Шишков, а под прякото му ръководство – А. Димитрова, Д. Атанасова, Б. Атанасова и др. Запазил съм спомен от разказа на проф. Александров за стила на работа на Н. Ганчев. В лабораторията той сякаш свещенодействал. Всички негови жестове и действия, подобно на жреците пред олтара, били премерени и ефектни. Това е пример за класически професор!

Професор Младен Генчев беше с десетина години помлад и следователно с помалък опит, но притежаваше заряд и вдъхновение, с които „йонизираше“ академичните

➔ среди. Специализирал някога в Йена по химия на комплексните съединения, той посвети целия си живот на тази тематика. При нас дойде с 20-годишен опит на учител и асистент в Софийския университет и ВМИ – София. Той приобщи към своята тематика всички асистенти от катедра „Неорганична химия“. Създаде студентски кръжок, в който израснаха млади учени. Неговата активност и ентузиазъм в работата впечатляваха, поради което беше избран за заместник-ректор (1964–1966 г.), а при създаването на Природно-научния факултет през 1970 г. – за негов пръв декан. Главната заслуга на проф. М. Генчев е в създаването на една от базовите катедри в специалността химия.

Стефан Иванов беше доста по-млад от посочените професори, но беше като тях работохолик и предан на науката. През 1962 г. постъпи при нас като изграден учен – с опита си, получен във ВИХВП, и вече с признат авторитет в химията на масините. В науката вървеше напред – пръв защити дисертация (1965 г.), а след няколко години стана първият „голям доктор“. Създаде и ръководи Катедрата по органична химична технология в продължение на 30 години. Проф. Иванов беше голям учен и изгради много учени – най-много докторати се защитиха под негово ръководство. Към тези заслуги се прибавят и организаторските му – ректор на университета и два мандата заместник-ректор.

В многогласния хор на **специалността биология** през 60-те години почетно място

заема професорският квартал: Ж. Ламбрев, Д. Воденичаров, П. Ангелов и Б. Полнарев.

Професор Живко Ламбрев беше с най-голям опит – жизнен (роден през 1907), преподавателски, изследователски и административен. След няколкогодишно учителстване Ж. Ламбрев е работил като асистент в Софийския университет (1942–1948), избран за доцент в медицинския факултет на Пловдивския университет през 1948 г. и за професор през 1955 г. Защитил е докторат по естествените науки през 1943 г. Бил е заместник-ректор и ректор на ВМИ – Пловдив (по два мандата).

Постъпвайки в Университета, проф. Ж. Ламбрев създаде основната катедра в специалността и пое четенето на водещите дисциплини в нея. Свидетел съм на неговата силна привързаност към изследователската работа, от която не се откъсваше, въпреки административните и обществени задължения. Помогна за израстването на много млади сътрудници, привлече добри специалисти от други пловдивски ВУЗ и създаде първокласен преподавателски и изследователски екип в „биологията“. Към актива му трябва да се добавят и четирите ректорски мандата.

Заслугата за създаването и развитието на ботаническото направление принадлежи на **проф. Димитър Воденичаров**. Завършил аспирантура през 1956 г. и работил в Софийския университет в продължение на седем години, през 1962 г. той е избран за доцент във ВПИ – Пловдив. Става ръководител на Катедрата по

Научен семинар в специалност Биология

ботаника, както и на проблемната лаборатория по алгология. Още през 1963 г. Д. Воденичаров създава колекция от живи водораслови култури. През 1969 г. тя вече наброява 650 щамма. Благодарение на обмена на щамове с чуждестранни партньори колекцията непрекъснато се обогатява и сега се поддържа от учениците на Д. Воденичаров. Под негово ръководство израснаха много специалисти във факултета по биология, между които проф. И. Киряков и доцентите П. Душкова, Д. Нинова, Н. Попов и М. Кабанова.

Принудително пенсиониран през 1994 година, проф. Д. Воденичаров продължи да предава своите знания и опит в Шуменския университет.

Професор Павел Ангелов постъпи на работа при нас през 1963 г. Същата година беше назначен за ръководител на Катедрата по зоология, на която беше ръководител в продължение на 30 години. На неговите рамене „стъпиха“ двадесетина млади учени (ръководител е на 16 докторанти), бъдещи професори и доценти: Б. Груев, В. Томов, А. Германов, А. Донеv и др. Автор е на 6-томна енциклопедия за фауната на България; открил е 36 нови за науката видове насекоми. Към научните приноси трябва да се прибавят и заслугите му за цялостното развитие на Университета – четири години ректор и четири години заместник-ректор.

Професор Борис Полнарев постъпи в Университета също през 1963 г. Сложната житейска траектория (роден

в Истанбул, учил в Париж, завършил медицина в София) и преподавателски опит във ВМИ – Пловдив (1949–1963) способстват за обогатяване на културата му и заемане на място в авангарда на медицината в нашата страна. Твърде рано проявява интерес към кибернетиката и става пионер в пропагандата за нейното приложение в медицината.

Своята богата култура и ерудиция проф. Полнарев вложи както в обучението на студентите, така и в изграждането на Катедрата по анатомия и физиология на човека. Студентите го боготворяха, а асистентите му овладяваха неговите методи и успешно защитиха дисертации: А. Тачев, П. Грозданова, Г. Николов, (плюс един виетнамски докторант). Проф. Полнарев привлече няколко добри специалисти от ВМИ – Пловдив (проф. И. Петров, доц. Н. Янев и др.) и с това допринесе за разширяване обхвата на биологическата наука в нашия университет.

При цялата сложност на кадровия „материал“ в **специалността Математика** (терминът е на настоящия премиер), ще посоча две имена, които се открояват с приносите си в израстването на младите математици. През 60-те години най-популярен сред математиците беше **доц. Георги Паскалев** (от 1978 г. професор). Оформил се като учен в школата на Иван Ценоv и Благовест Долапчиеv, той плуваше във водите на класическата теоретична механика. Най-характерната черта на Г. Паскалев като математик

Научният елит на специалност Химия

Проф. дфн Диана Иванова: В старопечатните сбирки и архиви има много непроучени книги

– Проф. Иванова, накъде върви българската диахрония, след като забелязваме все по-малък интерес на по-младите филологически генерации към нея.

– Не бих казала, че това се отнася само за историческите дисциплини – обща тенденция е в последните две десетилетия младите да избягват научното поприще по разбираеми причини. Но ако говорим за някакво съотношение между интереса към синхронната и диахронната проблематика, винаги е било така: и когато ние бяхме студенти, съвременната българистична проблематика беше предпочитана от повечето от нас като по-позната и по-разбираема. Но пък историята на книжовния език си имаше особен ореол, тя ни изглеждаше по-елитарна и респектираща. Аз съм оптимистка по отношение на бъдещето на историческата лингвистика – все още има интерес към нея. Това виждам от желаещите да пишат курсови и дипломни работи върху възрожденска проблематика и от кандидатите за докторанти.

– Ако сега бяхте абсолвентка, щяхте ли да поемете по семиотичните пътеки на езиковата история?

– Вероятно да. И досега смятам, че за мене няма по-интересна област: тя е интердисциплинарна и дава големи възможности за изследване и творчество. В старопечатните сбирки и архиви има толкова непроучени книги, ръкописи, документи, които чакат да бъдат разлистени, прочетени и анализирани. В библиотечната тишина, сред шумоленето на пожълтелите от времето страници човек се чувства особено и трепетно: пътува във времето назад. И няма по-голяма сладост от това, да види от никого незабелязан знак, да го осмисли и изтълкува. Точно това

Проф. дфн Диана Иванова е историк на новобългарския книжовен език. Автор на множество публикации в областта на диахронната лингвистика. (Библиография на трудовете ѝ вж. на специализирания сайт на Катедрата по български език в ПУ „Паисий Хилендарски“). Проф. Иванова е от активните изследователи и през последните няколко години превърна в достояние на академичната общност свои езиковедски проучвания с иновативен характер – от статията до монографията.

През тази година съвместно с авторитетния български езиковед от световна величина проф. дфн Боряна Велчева издадох в съавторство книгата „И от зазоряването тръгва денят...“ (Изследвания върху приемствеността в развоя на българския книжовен език).

За историческото ни езикознание, неговия чар, за стила на филолога и значението на набралия популярност термин – континуитет, разговаряме с проф. дфн Диана Иванова.

изживяване при среща със старите книги или ръкописи ме е мотивирало да продължавам пътешествието в историята на езика.

– Списъкът на публикациите Ви, представен на сайта на Катедрата по български език, е достатъчно внушителен. Темите ли са много в книжовния ни език или има необходимост от преинтерпретации?

– Историята на новобългарския книжовен език като научна област възниква още през 70-те години на XIX в. и интересът към нея е бил винаги голям. Като самостоятелна университетска дисциплина, както знаем, е въведена от проф. Любомир Андрейчин и по този начин се създадох условия за целенасоченото ѝ развитие. Той самият и неговите ученици и колеги разработиха концептуалната основа и методологията, очертах проблематиката, създадох школа и осъществиха приемственост между поколенията. Но както във всяка

област, така и тук, има бели полета, неизследвани проблеми и задачи, които чакат своето решение. А науката изисква и обновяване – на теории, идеи и изследователски методи и в такъв план новите прочити и преинтерпретациите са неизбежни. И това е необходимо за обективността на науката и за постоянното ѝ осъвременяване.

– Да кажем нещо и за оформянето на систематика и стил във филологическото мислене: това май не е еднодневен процес...

– Така е... В книжовния език процесите са много динамични. Често те изпреварват идеите ни и съществува опасност от изоставане. Затова теорията за езика трябва да е в синхрон със съвременната езикова действителност и да дава адекватно обяснение на новите явления. Трябва и да прогнозира бъдещите развойни процеси, и да дава подходяща методология за изследванията в диахрония.

За един лингвист подредеността или способността за моделиране и структуриране на основата на езиковите факти е много важна, това е висша абстракция, свързана с мисленето. Затова изграждането на филолога и в частност на лингвиста е дълъг и бавен процес, искат се натрупвания. Стилът е също част от творческата същност на дадена личност, включително и на лингвиста. И ако се опрем на казаното от Ж. Бюфон, че стилът – това е самият човек, и го отнесем към човека с филологическото мислене или идейност, в тях също може да се търси стил и това е нещото, което отличава един творец от останалите и го прави оригинален и неповторим. По черти от този стил ще бъдат разпознавани и неговите ученици. А така възникват школите.

– В съвременното сериозно актуалност доби идеята за континуитет в развоя на нашия език, а вие сте сред авторите, които също анализират този въпрос. Посочено накратко, какво трябва да разбираме под това понятие?

– Тази теза измести едно старо становище за прекъсване на развоя на българския книжовен език след падането на България под османско владичество. За доказването на приемствеността са работили и продължават да работят много български и чуждестранни учени, като се добавят нови факти.

На приемствеността в българския книжовен език трябва да се гледа като на едно движение напред, един непрекъсващ процес, който, ако се проследи по периоди, ще се открият безброй много елементи, които са свързващите звена в многовековната му история. Историческият континуитет на българския

50 години Пловдивски университет

➔ от стр. 3

беше неговата енциклопедичност. През първите години той водеше занятия по: диференциално и интегрално смятане, аналитична геометрия, аналитична механика, теория на вероятностите, основи на геометрията, елементарна алгебра и др. След като се хабилитира (1966 г.) завеждаше катедрите по аналитична механика и приложна математика и по методика на обучението по математика.

Мисията на доц. Г. Паскалев беше не да прави учени, а да въвежда най-добрите студенти в науката. В този смисъл той има заслуга за подготовката на цялото първо поколение математици, останали на работа в Пловдивския университет, и особено за израстването на доцентите А. Гешев, И. Илиев, М. Капитанова, Н. Казакова, проф. Х. Семерджиев и др.

Както споменах в началото, от София идваха много математици, от добри по-добри. За всеки може да се каже нещо похвално. Но има една личност, която по заслуги стои над другите, макар че продължително време беше забравен. Това е **проф. Др. Байнов**.

Той е уникален учен, с вну-

шителен диапазон на научните интереси, с огромен брой публикации (над 800) и още по-голям брой цитирания (няколко хиляди). Ръководил е 29 докторанти. Седем от тях са от нашия университет: доцентите Т. Николова, Г. Векова, Н. Казакова, М. Аролска, А. Захариев, Г. Кулев и С. Христова. Още на толкова други млади колеги е помагал и е съавтор на публикациите им.

Съвсем заслужено миналата година проф. Д. Байнов беше избран за почетен доктор на Пловдивския университет.

Към личностите, които персонално посочих, искам да добавя едно „събирателно рамо“, върху което стъпихме всички през първите години, когато се формираха нашите научни интереси. Става дума за науката в Съветския съюз. Както и в другите специалности, повечето математици от първото поколение специализираха (а много и защитиха дисертации) в съветските университети. Значителна роля в това отношение изигра казанската математическа школа. През втората половина на 60-те години при нас работиха професорите В. Шуликовски, В. Вишневски, Б. Габдулхаев от

Казанския университет (КГУ). Между Пловдивския университет и КГУ се създадоха трайни връзки. Благодарение на тях през следващите години в КГУ специализираха и защитиха дисертации седем наши колеги: Г. Марков (1971), Г. Наков (1973), Г. Златанов, Й. Жечева, Р. Балабанова, П. Душков и Е. Павлов (1974), а по-късно и Б. Царева и К. Грибачев.

Заклучение

Давам си сметка, че някой може да не е съгласен с „моите избраници“ и оценките за тях. Още веднъж искам да подчертая, че аз не изчерпвам списъка на заслужилите личности. Общуval съм и имам лични симпатии към професорите И. Попов (асистент на легендарния Асен Златаров), А. Гълъбов (работил като лаборант на А. Златаров), З. Бонев, както и на съвместителите от БАН: Г. Милошев, М. Калинков, О. Пешев и Ст. Караиванов (всички по-късно станаха професори, а Г. Милошев и академик). Не отричам техните приноси за обучението на студентите, но като цяло те са несъпоставими с посочените по-горе.

Може би греша? Това е

повод други колеги да изложат своето мнение.

Що се отнася до оценки-те на изтъкнатите личности, признавам, че образите им са донякъде ретуширани. Историата на Университета (както и цялата история) се правеше от хора, които притежаваха и добродетели и слабости, приятели и съперници, единомишленици и противници, свои фаворити и пренебрегнати. Затова и оценките за тях могат да бъдат противоречиви. Личната истина, каквато е и моята, е винаги субективна, но тя е частица от колективната памет, на чиято основа в бъдещето като пъзел се подрежда историята.

Казват, че историята се пише от подobaваща дистанция. Аз не зная колко голяма трябва да бъде тя, но зная, че след 10–15 години няма да има никой, който да е преживял вълненията около изграждането на Университета. Затова смятам, че всеки момент е подходящ за попълване на този пъзел.

Както направих преди няколко години, и сега аз споделям „парчета от спомени, частици история“.

➔ от стр. 4

книжовен език би следвало да се разбира в смисъл, че през всички етапи от развитието си той обслужва една историко-етническа общност, българската. В самото понятие български книжовен език се включва разбирането за единна динамично развиваща се, инвариантна цялост, която в процеса на вековното си развитие – от втората половина на IX в. – началото на X в. до днес – през различните периоди на историческия си развой съществува без прекъсване чрез една или повече свои разновидности (всяка със собствена система и норма, макар че някои от признаците и функциите му да са били редуцирани в определени отрязъци от време). Тези

В старопечатните сбирки...

разновидности съответно са: 1. *старобългарският език*; 2. *различните негови редакции през среднобългарския период*; 3. *книжовни идиоми*, характерни за предисторията на съвременния български книжовен език; 4. *съвременният книжовен език*.

– В началото на годината излезе ваша съавторска книга с българския палеославист от световна величина – проф. Боряна Велчева. Ако вземем за база професионалните интереси на авторите, книгата, образно казано, не е ли един вид континуитет в нашата диахрония?

– С проф. Боряна Велчева поддържахме многогодишни

професионални и приятелски отношения. Аз споделям напълно определянето ѝ като учен от световна величина, защото изследванията ѝ се публикуват и цитират наистина в най-значимите световни славистични центрове. Възхищавам се и се уча от нея. Тя не само е ерудирана, а е надарена и с филологически талант, който не всекиму е даден. Проф. Велчева има разностранни интереси и пише в различни области – генеративна фонология и в частност праславянска и старобългарска фонология, глаголическа и кирилска палеография, етимология, текстология, историческа диалектология. Тя е

един от малкото историци на книжовния език, които имат поглед и към историята на съвременния книжовен език. Именно това беше пресечната точка на нашите интереси. Имаме общи теми, по които работим, и еднакви възгледи по определени въпроси, включително и по въпроса за приемствеността в развоя на българския книжовен език. Идеята да напишем нещо съвместно стоеше от години – повече от петнадесет. И едва през тази година това наше намерение се осъществи. И двете сме удовлетворени от този факт. Да, книгата е добър пример и за приемственост в научното знание.

Интервю на
Тенчо Дерекювлиев

40 години Факултет по

Юбилеят на първия самостоятелен факултет в Пловдивския университет беше отбелязан на 12 декември 2010 г. Втора аула беше изпълнена от настоящи и бивши преподаватели и служители във ФМИ, участници в юбилейната международна конференция REMIA 2010, многобройни гости на тържеството. Празничната вечер беше открита от декана проф. д-р Асен Рахнев, който направи исторически преглед на развитието на факултета – започвайки от първите преподаватели, от развитието на катедрите и специалностите до настоящия момент.

Проф. Рахнев отбеляза факта, че сега се празнува 40-годишнината, но чрез различни функции илюстрира и предисторията на факултета, защото специалност математика е една от първите в новооткрития през 1961 г. Висш природоматематически институт, прераснал по-късно в Пловдивски университет. През 1970 г. той се обособява като Математически факултет, а от 1990 г. носи настоящото си наименование. Първите щатни преподаватели математици са малко на брой и водят по няколко дисциплини. Това са доц. Йордан Дуйчев, проф. Георги Паскалев (тогава главен асистент), доц. Трифон Наков (тогава асистент). Особено значим е приносът на проф. Паскалев, с чиято помощ израстват много млади преподаватели, които стават асистенти – Тодор Желязков (първият, хабилирал се преподавател, първият доктор на науките и пър-

вият професор във Факултета), Георги Марков, Стоил Миховски, Йордан Жечев, Илия Илиев, Атанас Гешев. Поради недостига на преподаватели се налага студенти отличници от горните курсове да водят упражнения на своите по-млади колеги. Това е една много добра традиция, която продължава и досега. Студенти в първите випуски са хора, оставили трайна следа в историята на ФМИ и на ПУ: Мария Капитанова, Атанаска Стоянова-Венкова, Стояна Желева, Иван Фесчиев, Георги Златанов, Бистра Царева, Нако Начев, Мария Аролска, Евстати Павлов, Петко Душков, Димитър Мекеров и много други. Забележителен е този дух на приемственост, който се запазва през годините – голяма част от кадровия потенциал на ФМИ се попълва с негови възпитаници. Тази приемственост и уважение към делото на предшествениците се видя и на празничния кок-

тейл в Новотел Пловдив, където бяха поканени всички бивши преподаватели и служители. Там, наред с утвърдените учени, бяха и хората, които дават новия облик на Факултета – младите асистенти, докторанти – около 50 към настоящия момент.

Сега във ФМИ работят 11 професори, 33 доценти, 6 доктори на науките и 46 доктори, които годишно обучават около 2000 студенти в бакалавърската и магистърската степен по специалности от професионалните направления „Математика“, „Информатика и компютърни науки“, „Педагогика на обучението по...“, провежда се обучение за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“, обучават селища с висше образование за придобиване на допълнителна професионална квалификация „Учител по...“ Всички направления и специалности във ФМИ са акредитирани от НАОА с най-високата оценка „Много добър“. Обучение по математика и информатика се провежда и на студенти от различни специалности в другите факултети, във филиалите на ПУ в Кърджали и Смолян, в Техническия колеж на ПУ в Смолян, в различни форми на следдипломна квалификация.

В своето представяне проф. Рахнев отбеляза, че постигнатото във Факултета е дело на много хора – преподаватели, служители, студенти. Важен дял

Деканът на ФМИ проф. Асен Рахнев приема поздравления за юбилея от декана на Педагогическия факултет доц. Дора Левтерова

за това имат личностите, които са били на ръководни позиции и които не могат да бъдат изредени всички, защото списъкът би бил твърде дълъг. Деканите: проф. Иван Райчинов, доц. Илия Илиев, проф. Георги Златанов (най-дълго време е заемал този пост), доц. Иван Фесчиев, проф. Димитър Мекеров, проф. Асен Рахнев.

Заместник-деканите: доц. Минко Гечев, проф. Грозьо Станилов, доц. Тодор Добрев, доц. Паскал Карталов, проф. Стоил Миховски, доц. Петър Шопов, проф. Христо Семерджиев, проф. Петко Проинов, доц. Неделчо Милев, доц. Минчо Сандалски, проф. Асен Рахнев, доц. Манчо Манев, доц. Владимир Шкуртов, доц. Христо Крушков, доц. Снежана Гочева.

Заместник-ректорите: проф. Георги Паскалев, проф. Иван Райчинов, доц. Трифон Наков, проф. Стоил Миховски, проф. Георги Златанов, проф. Георги Тотков, проф. Христо Семерджиев, проф. Димитър Мекеров.

През 1961 г. се започва с две математически катедри – *Висша алгебра* и *Математически анализ*,

Гостите във втора аула

математика и информатика

ръководени от известния физик проф. Тодор Василев. През годините тези две катедри стават основата на няколко други, за да се стигне до настоящия момент, когато те са девет: *Алгебра, Геометрия, Реален анализ, Комплексен анализ и диференциални уравнения, Приложна математика и моделиране, Компютърна информатика, Компютърни технологии, Компютърни системи, Методика на обучението по математика и информатика.*

И накрая идва ред на хората, заради които всички ние сме тук – студентите. Както се видя, добри и мотивирани студенти във ФМИ има още от първите випуски, което продължава и до днес. А тук дори си имат специално име, което самоопределя принадлежността към факултета – „фемеист“. Сред възпитаниците има научни работници, преподаватели и ръководители във всички образователни степени – ръководители на катедри, факултети, висши училища, учители, директори на училища, експерти. Много са висококвалифицирани специалисти в компании и фирми в областта на

информатиката и информационните технологии, банковото дело. Успешна реализация са намерили като политици, общественици и ръководители в местен и национален мащаб – кметове, депутати, министри, вицепремиери, посланици. Възпитаници на Факултета са и граждани на Австрия, Гърция, Израел, Ирак, Йордания, Македония, Молдова, Никарагуа, Русия, Турция, Украйна.

Както се полага при един такъв сериозен юбилей, имаше много приветствия, подаръци, топли думи и благодарности. Списъкът на хората, които получиха юбилейни грамоти и плакети е дълъг. Сред тях трябва да споменем ректорът проф. Иван Куцаров, председателят на Комисията по бюджет и финанси в НС г-жа Менда Стоянова, петима от най-известните български учени – акад. Благовест Сендов, акад. Петър Кендеров, акад. Иван Попчев, акад. Стефан Додунеков, акад. Петър Попиванов, проф. Грозьо Станилов, проф. Михаил Константинов, проф. Максим Тодоров и др. Почетни грамоти и плакети получиха мнозина от гостите и на празничната вечер в Новотел Пловдив.

Отляво надясно: акад. Стефан Додунеков, акад. Петър Кендеров и акад. Иван Попчев

На преден план са двамата новоизбрани професори във ФМИ – Димитър Мекеров и Асен Рахнев

Проф. Куцаров връчи почетния знак на Пловдивския университет на декана проф. Рахнев като знак на признание за успехите на ФМИ, който е един от водещите в нашето висше училище и в страната. Приветствия и подаръци поднесоха акад. Стефан Додунеков – председател на Съюза на математиците в България, доц. Дора Левтеорова – декан на Педагогическия факултет, доц. Иван Иванов – декан на Факултета по икономически и социални науки, проф. Венцислав Стоянов – декан на Юридическия факултет, доц. Веселин Кметов – заместник-декан на Химическия факултет, доц. Иван Чобанов – директор на филиала на ПУ в Смолян, Милка Янкова – директор на Университетска библиотека. Поздравителни адреси имаше от ректори и декани на сродни факултети от страната и чужбина – СУ „Св. Климент Охридски“, РУ „Ангел Кънчев“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, Аграрния университет, Техническият университет, Черкаският национален университет и др.

Юбилеят, освен празнична, имаше и научна

част, която включваше дискусия и конференция. Дискусията беше на тема „Математиката и информатиката – настояще и бъдеще“. Тя бе председателствана от акад. Петър Кендеров, акад. Иван Попчев и акад. Стефан Додунеков, като бяха обсъдени възможностите за интегрирано компютърно обучение в часовете по математика, разработването и приложението на модерни методи за преподаване на естествени и точни науки, мястото на математиката в образователната система.

Юбилейната конференция REMIA 2010 (Research and Education in Mathematics, Informatics and their Applications) бе организирана под патронажа на кмета на Пловдив Славчо Атанасов. Председател на Организационния комитет бе проф. Димитър Мекеров, а на Международния научен комитет – проф. Асен Рахнев. В конференцията участваха 120 математици от 11 държави, като имаше 14 доклада по покана и повече от 50 научни съобщения.

ПАИСИЕВИ ЧЕТЕНИЯ' 2010 – ЕДИН

От 26 до 30 ноември 2010 г. Филологическият факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ бе домакин на традиционните Паисиеви четения, в които взеха участие езиковеди и литературоведи от всички висши училища в страната, както и изтъкнати чуждестранни учени – от Варшавския университет, Масариковия университет в Бърно, Гьотингенския университет, от Университета във Валадолид, Университета в Гранада, Университета в Анкара.

Конференцията бе открита с приветствие от декана на факултета доц. д-р Живко Иванов. След това думата бе дадена на доц. д-р Елена Гетова, която представи най-важните акценти в отпечатаните наскоро томове от Научните трудове на Пловдивския университет, включващи докладите от Паисиевите четения през 2009 г. Ръководителят на Катедрата по български език в ПУ доц. д-р Вера Маровска анонсира пред участниците и гостите във форума сборника „Актуални проблеми на съвременната българска книжовна норма“ – резултат от двегодишната работа на екип езиковеди по проекта за актуализация на българския нормативен комплекс. Съставители на изданието са доц. д-р Вера Маровска и доц. д-р Красимира Чакърова от Катедрата по български език. Автори на докладите са лингвисти от СУ „Св. Климент Охридски“, Института за български език на БАН, ПУ „Паисий Хилендарски“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Бургаския свободен университет, МУ – Пловдив. В сборника са разгледани детайлно онези аспекти на книжовната норма, които се нуждаят от преосмисляне с оглед на правилната им кодификация при бъдещи актуализации на Правописния речник.

Поредицата нови книги на Филологическия факултет бе допълнена с още едно заглавие, представено от Енчо Тилев, председател на Лингвистичния клуб в ПУ. Той отправи към присъстващите покана за премиера на юбилейния сборник „Любомир Андрейчин – пътят на откривателя“, създаден от членовете на студентско-докторантската формация и посветен на 100-годишнината от рождението на забележителния български учен.

След тържествената част работата на конференцията

интерес бяха посрещнати научните становища относно членуването на имената от мъжки род в българския език. Чува се аргументи както за отпадането на сега съществуващото правило, така и за неговото съхраняване в системата. Общ за

Проф. Иван Куцаров изнесе пленарен доклад при откриването на четенията. Вляво от него са д-р Борян Радев, проф. Диана Иванова и проф. Татяна Стойчева

продължи с пленарно заседание, където представиха докладите си проф. д-р Иван Куцаров („Р. О. Якобсон и езикознанието на XX век“), проф. д-р Диана Иванова („Първият официален български правопис (1899) и обществените дискусии около него“) и проф. д-р Татяна Стойчева от СУ „Св. Климент Охридски“ („Отвъдното, бъдното и тяхното участие в българската идентичност през Възраждането“).

Тазгодишното издание на Паисиевите четения ще остане в академичната история на пловдивската филология с няколко забележителни акцента. Не можем да не споменем за интересните дискусии в секцията „Актуални проблеми на съвременната българска книжовна норма“, които привлякоха за пореден път медийното внимание. Бяха представени наблюденията на специалистите по различни въпроси на правописа и пунктуацията: последователността при кодификацията на правилото за ятов преглас и преглас на етимологично *a*, за бройната и учтивата форма на имената, за слятото, полуслятото и разделното писане на сложни думи, за използването на конкурентните наставки *-ова* и *-ува*, на паронимните представки *о-/у-* и *пре-/при-*, за употребата на главна буква, на запетая и др. С подчертан

всички доклади беше не само детайлният подход при анализа на емпиричните факти, но и критичният дух при обсъждане на нерешените в актуалните речници конфликтни казуси на съвременната книжовна норма. Наложих се мненията, че успешно преодоляване на неточностите при регулативната дескрипция на тези спорни казуси е възможно само върху базата на широка обществена дискусия.

Интересни и приноси изследвания бяха представени и в други две лингвистични секции – „История и съвременно състояние на българския език“ и „Общо и сравнително езикознание“. Наблюденията на авторите бяха съсредоточени върху разнообразни теми: национальноезиковата програма на Българското възраждане, езика на медиите, съвременните тенденции в развитието на славянските езици, фразеологичните паралели между несродни езици и т.н. Впечатляващ бе както броят на участниците, така и оригиналният подход при интерпретацията на таксономичния материал.

В две отделни заседания под надслов „Възраждането разказва...“ и „Разказването продължава...“ протече работата на литературоведската секция. Специален акцент бе поставен върху наративните

стратегии през Възраждането. Темата на доклада на доц. д-р Елена Тачева от Югозападен университет „Неофит Рилски“ „Протобелетристичният опит от 40-те години на XIX век“ бе ориентирана към три основни текста – „Прескорбно оправдание против Клеветника“ на Емануил Васкидович, „Жизнеописание на Николай Димчович“ на Неофит Бозвели и „Денница на новобългарското образование“ на Васил Априлов, които бяха интерпретирани от изследователката като своеобразни експерименти в посоката към създаване на оригинален белетристичен модел. Вниманието бе съсредоточено върху тематизирането на пътя към учение, благодетелството и зложелателството, както и моделирането на образите на ученика и учителя. Другият текст, занимаващ се с възрожденското разказване, бе „В подстъпите към литературната рецензия. Рецензиране, авторецензиране и реклама на възрожденската книга в „Цариградски вестник“ (1848–1862). В доклада си доц. д-р Людмила Стоянова от Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ предприе опит да освети предисторията на литературното рецензентство. Праобразите на рецензентството бяха потърсени по страниците на най-продължително оцелелия от предосвобожденските вестници. Представеното експозе от доц. д-р Елена Гетова „Антологии и/или сборници (Проектите на проф. Петър Динеков)“ бе опит да се проблематизира концептуалното осъзнаване и назоваването на сборници и антологии. В обзора на наблюдение тя проследи голям брой рецензентски позиции (от 1940 до 1969 г.) по повод публикувани емблематични за предложената тема книги на изследователя Петър Динеков. Атрактивно бяха представени докладите на доц. д-р Иван Русков „От кръста в Записките до записки на кръста“, анализиращ представения в „Записки по българските въстания“ кръст на 1876 г., т.е. Сребърния кръст на Хвърковатата чета, от една страна, както и изобразеното

(НЕ)ТРАДИЦИОНЕН НАУЧЕН ФОРУМ

и изписаното на самия кръст, от друга; и на доц. д-р Татяна Ичевска „Разказът за разказа (Илюстрираните издания на Йордан Йовков)“, проследяващ кога се появяват първите илюстрирани издания на Йовковите разкази, какъв тип издания най-често се илюстрират, и разискващ (не)случилия се диалог между рисунка и текст в Йовковите книги. Проф. д-р Калина Лукова от Бургаския свободен университет потърси медийните проекти на разказването. Докладът ѝ „Литературен текст и медиатекст – междутекстови връзки, трансформативност, жанрови смесвания“ се насочи към проблемите на присъствието на литературния текст в електронна среда и специфичните жанрови и други заимствания и влияния между книжен и електронен формат на литературата. На тази проблематика се бе посветила и доц. д-р Магдалена Костова-Панайотова от Югозападен университет „Неофит Рилски“ с научното експозе „Виртуалната библиотека“, където коментира въпроси, свързани с четенето като рецепция и творчество през мисленето на студентите. В посока на поставената на конференцията тема за разказването и неговото актуално конституиране бяха насочени и изследванията на доц. д-р Анжелина Пенчева от Югозападен университет „Неофит Рилски“ – „Читателят като враг. Експлицитният читател в новата и най-новата чешка проза“ и на гл. ас. д-р Гергина Кръстева – „България – спящата памет (Художествени образи на България през погледа на автора чужденец в три съвременни романа)“. Текстът на Г. Кръстева сподели някои наблюдения, свързани с начина, по който се изгражда представата за България и българското в три съвременни романа, писани от автори чужденци – „Младостта на Даниело Наниста“ на Чезар Паул-Бадеску (2009), „Соло“ на Рана Дасгупта (2010) и „Апостолов“ на Сибиле Левичаров (2009). „Как разказва сериалът?“ на ас. д-р Соня Александрова съпостави новелистичния сборник „Декамерон“ на Бокачо и американския ситком „Приатели“. Акцент и положителна

тенденция в тазгодишните Паисиеви четения поставиха докторантските участия. Младите учени от Пловдивския университет Милена Динева с темата „Разказването за храната и храненето във възрожденската публицистика“, Шинка Дичева с „По изборите в Разград (1894) – образи на политическото“, Канелия Колева с „Аналогията и метафората“ и Красимира Танева с „Фолклорният празник календар в обучението по литература за 5 клас – модел за интеркултурен паралел“ защитиха убедително своите изследователски позиции. Една удовлетворяваща организаторите констатация бе споделена

от всички участници – поставените пред научния форум въпроси бяха предизвикани от предложената тема на конференцията „150 години българска белетристика“ и така всеки учен бе потърсил и откликнал на своето лично изследователско предизвикателство.

Забележително участие в тазгодишните Паисиеви четения взеха и чуждоезиковите катедри на Филологическия факултет – Катедрата по руска филология, Катедрата по английска филология и Катедрата по немска и френска филология. Бяха обособени три самостоятелни секции („Руски език и литература“, „Англицистика“ и „Език,

литература, интеркултурна комуникация“), в които наред с пловдивските участници представиха докладите си учени от Германия и Испания.

При тържественото откриване на заседанието в сектора по испански език и литература (30.11.2010 г.) бе връчен почетен диплом на Негово Превъзходителство посланика на Кралство Испания в Република България г-н Хорхе Фуентес Монсонис-Вилайонга за многостранния му принос в разпространението и изучаването на испанския език и литература в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

доц. д-р Красимира Чакърва,
доц. д-р Елена Гетова

Един екип за силатана редактирането (слово при откриване на четенията)

Доц. д-р Елена ГЕТОВА

„Логосът е всеобщ, но всеки живее така, като че ли има своята частна мъдрост.“

Ако днес четем споделеното от Хераклит с идеята да представим концепцията на един сборник, то е, за да обясним осъщественото в двутомника „Научни трудове на Филологическия факултет на Пловдивския университет“ за 2009 г. и защото вярваме, че така ще представим смисъла на направеното.

Двутомника „Научни трудове на Филологическия факултет“ разбираме като цялостен проект, като сюжет, около който съграждаме силата на разказването, подреждайки творческите импулси, научните търсения и изследователските изкушения в предложените статии. Според редколегията на сборника авторската статия в академичен план е неизбежна последователност от различни почерци, разпознаваеми образци и търсени паралели и влияния. Ето защо тук събрахме и насърчихме общуването между понякога несклонни за диалог и разпосочни като формат и нагласи, като търсения и открития, като потенциал и резултатни филологически изследвания. Разнородните текстове обаче поддържат една постоянна тематична линия – посоката, зададена от изследователските обекти и отношения между тях, коментирани в сборника, назован „Език – Литература – Обществени институции“. Така едновременно са налични и проследими и индивидуалните присъствия в науката, и поставеният за обсъждане универсален научен проблем.

Интересното тук е, че за първи път в издателската практика на факултета се преодолява една дългогодишна традиция при форматиране на сборника. Това е разделянето на томове – *Езикознание и Литературознание*. В настоящия

сборник подходът на подредба не се определя от този поляризиращ принцип. Редът и списъкът придават допълнителна, не само структурираща функция на включените текстове. В намереното вътрешно единство на публикуваните статии е закодиран действителният модел, представящ редакторските ни намерения. Чрез фрагментите, вплетени в целостта на сборника от две части, се осмислят посоките на тези намерения и се илюстрират резултатите им. Това не са само вътрешни озаглавявания, маркиращи тематични сходства, съседства и предизвикателства. Тук са отбелязани отделните акценти в съдържанието, които са потърсили академичното в познанието за езика и литературата.

Впрочем всеки талантлив изследовател притежава, не се съмняваме като екип и разчитаме на това, онази доза свръхчувствителност, която му позволява да доловява смяната на знаците между видимото и невидимото, маските и реалностите, мимолетното и ценното, траещото и епизодичното.

Популярна е констатацията, че самото писане е изживяване. Редактирането също, ще добавим ние, реализирали този сборник. И ако е вярно, че книгата живее по-дълго от своя автор, както споделя Ив. Теофилов, то надеждите на редакторите са, че двутомникът „Научни трудове 2009“, за да оцелее и да съществува дълго, събира онази сила на разказването, за която ние често забравяме.

Кой може да каже дали са се сбъднали тези наши редакторски надежди?

Навярно вие, нашите читатели и автори в том 47 от 2009 година. Вие, които, заявявайки територия за своята лична научна прозорливост, не отминавате пътем споменатото от Хераклит за всеобщото на Логоса и частното на Мъдростта...

Интервю с проф. дфн Иван Кънчев по повод неговата 75-годишнина

- Проф. Кънчев, каква е тайната формула на нестихващия Ви ентузиазъм, който постоянно Ви води към нови и нови лингвистични открития и Ви дава сили и днес да продължавате да работите в тази насока?

- Всичко може да се сведе до придобито умение: да се създава и пресъздава, без да се изпада в ненужно повторение. Ще си послужи с един пример. Вече 42 години, с малки прекъсвания, водя лекционни курсове по теоретични дисциплини от испанското езикознание. Всяка година прибавям нещо ново, осъзнало като творческо надграждане, без което постигнатото би било обречено на повторение и застой. Винаги в понятието развой (преди всичко на идеи и концепции) съм долавял заложената възможност за надграждане, породена от необходимостта за приемственост и развитие.

- Как успява човек като Вас, който е член-кореспондент на Испанската кралска академия, член на Международната асоциация на испанистите, на Европейската асоциация на преподавателите по испански език и на Асоциацията на испанистите в България, както и носител на орден „Св. св. Кирил и Методий“ – II степен, на испанския орден „Кралица Исабел Католическа“ и на венецуелския орден „Андрес Бельо“, както и бивш заместник-декан на Факултета по класически и нови филологии в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, да бъде толкова скромнен и земен, винаги готов да сътрудничи със своите студенти?

- За степените, званията и отличията попитайте хората, които са ме удостоили с тях. А що се отнася до моята скромност и готовност да помагам на студентите си, това са състояния, закотвени в смисъла на съвременното понятие другост: да създаваш за другия в израз на съпричастност с неговите потребности и

същевременно да приемаш като свое сътвореното или желаното от него.

- Смятате ли, че добре познатото ни клише „науката изисква жертви“ не е самата истина? И ако е така, какво пожертвахте Вие?

- Науката не иска жертви, а готовност да ѝ се служи в името на истината. В едно откровено

да се застане в плана на конкретната реч, откъдето езикът неизбежно се схваща като функционална система, структурирана по определени теоретични принципи или, обратно, като систематизирана структура от звукови и смислови единици, съчетани в морфемни, думни, категоремни, синтагми и изречения.

Проф. дфн Иван Кънчев е един от най-изтъкнатите лингвисти и испанисти на България. Роден в Аржентина, където прекарва първите 12 години от живота си, след завръщането си в България той продължава образованието си в СУ „Св. Климент Охридски“, където развива филологическите си заложби под грижите и наставленията на редица изтъкнати учени лингвисти. Член-кореспондент на Испанската кралска академия и носител на много национални и чуждестранни награди, проф. дфн Иван Кънчев успява да съчетае по неповторим начин таланта на учения лингвист и човека педагог.

признание Косериу заявява, че от своите учители е научил онова, за което се казва, че не се научава: „критичен и същевременно антидогматичен подход към факти, идеи и концепции с всички произтичащи от него последици („уважение към всяко сериозно изследване, независимо от съгласието или несъгласието ми с неговите теоретични принципи, подчинени на изискването да се възприемат различни гледни точки с цел да се разберат теориите и концепциите „отвътре“, разглеждане на различните форми и прояви на дадена култура в съответния идеологически контекст и в неразривна връзка с историческия момент“). Напълно споделям този подход.

- А сега малко въпроси, свързани с научната Ви работа. Каква е Вашата страст, с която успявате да видите езика като съчетание от система и структура?

- За целта трябва да се спазва едно важно условие:

- Синоними ли са според Вас термините „общо езикознание“ и „увод в езикознанието“?

- Не са синоними, защото се отнасят до различни обекти.

- Сосюр е категоричен за автономността на синхронията и диахронията, а Косериу ги смята за две страни на едно явление. Като че ли тезата на Косериу все повече се потвърждава с оглед и на понятието „континуитет“ в езиковата система?

- Винаги трябва да се помни, че Сосюр ни завеща методология, а не онтология. Неговата класическа антиномия синхрония/диахрония е методологическо построение, което няма съответствие в езиковата реалност, защото езикът функционира синхронно и се развива диахронно. От това следва, че функция (статика) и развой (динамика) са две страни на един и същ процес, в който те не се противопоставят, а взаимно се обуславят.

„Езикът умира, когато престане да се променя“ (Косериу).

- Някои езиковеди са на мнение, че връзката между плана на съдържание и плана на изразяване не е тотално арбитражна, а между двете страни съществуват определени взаимоотношения. Вие как мислите?

- Въпросът все още не е получил изчерпателен отговор, главно в частта му за мотивираността на звуковата материя. Аз съм съдържан към подобна постановка предвид обстоятелството, че двата плана на езиковия знак са оформени субстанции от различен порядък, между които няма и не може да има симетрия, както твърдят представителите на глосематиката. От друга страна, в езика на всяка историческа общност акустичната материя в плана на изразяването е резултат на селекция, докато понятиятната субстанция в плана на съдържанието е следствие на дистрибуция. Тези въпроси съм засягал в редица разработки по повод концепцията на Сосюр, че езикът е форма, а не субстанция (гениално прозрение, подхранвано от древната мисъл, че langue е сигурно познание на говорещия за света и за себе си).

- Ако тръгнем от тезата на Роман Якобсон, че езикът е код, усвояването на чуждия език ли е формата, чрез която най-пълно разкодираме?

- Да, вървите по прав път: усвояването на чужд език Ви позволява да разкодирате познанието на неговите носители за света и за себе си. Ще прибавя още една подробност: езиковото познание на другите става и Ваше познание, което ще Ви позволи да мислите като тях.

- Искрени благодарности за това, че ни дадохте ключ за всяка една езиковедска врата! Сега зависи само от нас по кой път ще изберем да минем!

Интервю на Гергана Петкова, член на Лингвистичния клуб в ПУ

Сто години от рождението на академик Петър Динеков

В Народна библиотека „Иван Вазов“ бе чества на стогодишнината от рождението на акад. Петър Динеков и представен юбилеен сборник, включващ текстове на негови студенти, сътрудници и близки. Петър Динеков е сред големите имена на българското литературознание и фолклористика. Той е здраво свързан с Пловдив – бил е учител по български език и литература във Френския мъжки католически колеж „Св. Августин“, в който сега се помещава ректоратът на Пловдивския университет, създава трайни връзки и приятелства с пред-

ставители на пловдивската интелигенция. А през 1992 година, по волята на покойния вече Петър Динеков, неговата лична библиотека, включваща 11472 заглавия на книги на кирилица и 3455 на латиница; 684 списания на кирилица и 363 на латиница; 3959 отпечатки и автореферати, е дарена на НБ „Иван Вазов“.

От юбилейния сборник ви предлагаме откъс от текста на доц. д-р Юлия Николова, свързан с учителстването на П. Динеков във Френския колеж.

Акад. Петър Динеков

От втората половина на 1936 г. до есента на 1938 г. Петър Динеков е учител по български език и литература във Френския мъжки католически колеж „Св. Августин“ в Пловдив. Взема часове и във вечерното Столарско (Калфенско) училище. Като опит има само педагогическия стаж в Трета софийска мъжка гимназия и примера на двама свои учители: класния си ръководител д-р Цветан Радославов, човек енциклопедист и нестандартен в урочната си работа, и литератора Иван Хаджов, когото нарича „забележителен учител...“, но и учен“. За назначението си – неговото и на приятеля му, бъдещия професор Стойко Стойков, той разказва: „Помня, че когато свършихме успешно стажа, се явихме при главния инспектор по български език в Министерството на просветата Малчо Николов (известен тогава литературен критик) да искаме учителски места. Предложи ми Френския колеж в Пловдив и Търговската гимназия в Свищов. Ние много се зарадвахме, но той ни погледна плахо: „Няма да ви се признае за пенсия, не са държавни гимназии...“ Ние бяхме изненадани от това предупреждение: кой на тези години можеше да мисли за пенсия“.

Ползотворни за преподавателската му работа се оказват натрупаните познания от студентските години, от самостоятелни занимания в Славянския семинар на проф. Любомир Милетич, от специализациите във Варшавския и в Ягелонския университет в Краков, от сътрудничеството в столичната периодика. До 1936 г. той е автор на 250 статии, рецензии и обзори. Сто и тридесет от тях са публикувани във в. „Литературен глас“,

Проф. Петър Динеков в Пловдив

Доц. д-р Юлия Николова

където от 1930 г. води рубриката „Между книгите и списанията“.

(...)

Когато през 1973 г. в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се откри специалността Българска филология (по-късно и Филологически факултет с различни специалности), проф. Динеков бе неколкратно гост на висшето училище. Приятните разговори, видът на съхранената почти без промени сграда на бившия колеж „Св. Августин“, в която се помещава и до днес част от Университета, го връщаха към неговата младост. Говореше за строгия ред и дисциплина, които той, младият учител, невини успява да спазва. Спомняше си с усмивка безкрайните разходки с пловдивските театри Петър Стойчев и Атанас Георгиев край езерото и алеите на красивата градска градина. Съпроводени с увлекателни спорове и размисли за литературата и изкуството, те понякога завършват в ранните часове на идващия ден. Времето като че престава да съществува. Но не и когато сутрин трябва да тръгне към колежа. А директорът – отец Дампера, твърдо държи всеки клас да влиза в учебните стаи с класния си ръководител. „Когато завивах по „Иван Асен“ – продължаваше разказа си Динеков, – виждах в двора само момчетата от моя клас, които пристъпваха от крак на крак, за да се предпазят от утринния хлад, и вперили поглед към улицата, чакаха своя закъснял учител“.

Днешната десета аудитория, която доскоро пазеше старинната си уредба с огромни до тавана

остъклени шкафове и лавици за книги, му напомняше за колежанската библиотека. Споделеното пред него притеснение от младите преподаватели (негови бивши студенти), че нямат потребния методически опит за семинарни упражнения, стана причина за разкаже как е съумял да преодолее собствената си неопитност и да превърне най-скупия час в интересен:

„През есента на 1936 г. бях назначен за учител по български език във Френския мъжки колеж в Пловдив. Първа учителска година, първи трудности. Особено ми тежеше първият час в събота сутрин при четвъртокласниците (сега осми клас), по програма имах диктовка, т. е. обучавах учениците на правопис. Неприятна и досадна работа и за мен, и за тях. Диктувах някакъв текст, след това го преписвахме на черната дъска и поправяхме правописните грешки. Учениците дремеха, прозяваха се, гледаха през широките прозорци какво става на двора... Не знаех как да спася себе си и класа от тази скука.“

Помогна ми Чудомир. Едно време имаше един хубав обичай: писателите да печатат цяла своя книга на подлистници в определен вестник, в определен ден от седмицата. В един от столичните вестници („Зора“) всеки петък сутрин излизаше разказ на Чудомир. Аз бях свикнал с Чудомиrowите разкази, че всеки петък след обяд едва дочаквах вестника и веднага разгръщах страницата, на която оживяваха колоритните герои на Чудомир, станали вече много популярни. Каква радост

за читателя, какво удоволствие да потънеш в този чудесен и забавен свят!

Една петък вечер, мислейки за отегчителната утрешна диктовка, изведнъж ми хрумна да направя опит – да използвам току-що прочетения нов Чудомиров разказ, за да спечеля вниманието на учениците. При това текстът е много благодарен за упражнение по правопис: жив език, разнообразен народен речник, разговорен диалог. На другия ден влязох в класната стая и разтворих вестника: „Сега ще ви прочета един нов разказ“ (Чудомировите разкази бяха кратки); ефектът бе удивителен: учениците слушаха с видимо внимание, раздвижиха се, на места гласно се смееха; хуморът на Чудомир ги завладя. От този разказ след това продиктувах няколко изречения. Следващата събота повторих опита – резултатът беше същият. И така до края на годината. Учениците чакаха съботната диктовка с голям интерес; благодарение на Чудомир урокът по диктовка им стана любим час“.

Този устно разказан спомен проф. Динеков публикува по повод годишнина от смъртта на Чудомир. Към него е добавил: „Съжалявам, че не съм записал нито една от духовитите забележки и разсъждения на Чудомир. Никога не съм му и разказвал за педагогическата роля на разказите му в моята първа учителска година. Права това едва сега, в деня на неговата 90-годишнина за хилядите почитатели на неговото великолепно, живо, тъжно и радостно творчество“.

Струва ми се, че и досега в десета аудитория на Пловдивския университет витаят неразказани епизоди от живота на младия учител.

Промоцията в Педагогическия факултет

Промоцията на випуск 2010 от Педагогическия факултет се проведе на 07.12.2010 г. в 1. аула на ПУ „Паисий Хилендарски“. Промоцията бе водена от гл. ас. д-р Юрий Янакиев, гл. ас. Ивана Колева и гл. ас. Константин Ковачев. Деканът доц. дпн Дора Левтерова поздрави абсолвентите с академично слово.

Студентският химн „Gaudeamus Igitur“ бе изпълнен от Академичния хор на Педагогическия факултет с диригенти гл. ас. Румяна Жекова и гл. ас. д-р Антония Балева. Абсолвентите положиха Галилеева клетва, произнесена под ръководството на студента Добромир Босков от специалност „Социална педагогика“. Бе спазен ритуалът на прехвърляне на пискюла

Доц. дпн Дора Левтерова връчва дипломите на отличниците

на академичната шапка от лявата на дясната страна като символ на преминаването от безгрижното студентство към реалното пространство на професионалните ангажменти и отговорности.

На тържествената церемония

бе връчен и почетният знак на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ на проф. дпн Георги Бижков от заместник-ректора на Университета ст.н.с. II ст. Мариана Михайлова.

Освен дипломите си отличниците от всяка специалност получиха като награда, избрани на конкурс картини от студенти 3-ти и 4-ти курс, специалност „Педагогика на изобразителното изкуство“. Поздравления към преподавателите в Педагогическия факултет поднесоха абсолвентките Петя Калайджиева от специалност „Психология“ и Николай Игнатов от специалност „Физическо възпитание“. Бе връчена наградата „Проф. Георги Ангусев“ за академични постижения в областта на специалната психология и специалната педагогика на абсолвентката Мария Тодорова. С Наградата на Декана на Педагогическия факултет за творчески приноси бе отличен Атанас Шопов от специалност „Педагогика на обучението по музика“ за концертните изпълнения на гайда на факултетни, университетски, национални и международни сцени. Музикални поздравии към абсолвентите отправиха студенти от специалностите „Педагогика на обучението по музика“ и „Джаз и поп изпълнителско изкуство“, които вдигнаха всички присъстващи в 1. и 2. аула на крака, изпълнявайки на финала песента „Every barry“.

Абсолвентският бал бе отпразнуван в Новотел Пловдив.

Слово на декана доц. дпн Дора Левтерова

Скъпи абсолвенти,
Уважаеми колеги, гости,
родители,

В днешния ден многото думи не могат да надминат емоциите, топлината и еуфорията на празника.

В днешния ден, в който един от големите, мощните и ресурсните факултети на Университета, Педагогическия факултет, в който има 7 акредитирани професионални направления с 14 специалности, 18 функциониращи акредитирани магистърски програми от 44 общо; 10 акредитирани докторски програми; дипломира 360 бакалаври и 290 магистри – общо 650 студенти.

Скъпи абсолвенти,
Вие завършвате факултет с богати традиции и висок имидж, отразен както във високите оценки от акредитацията от НАОА, така и в дискутируемия рейтинг на висшите училища, в който направления „Педагогика“ и „Психология“ заемат призовото 3-то място, Театрално и филмово изкуство – 5. място, „Педагогика на обучението по (в Педагогическия факултет са само три специалности от общо 24 в Университета) – 5. място; за направления „Музикално и танцово изкуство“, „Теория и управление на образованието“ и „Социални дейности“ без достатъчно данни.

Тези факти очертават пространството на „дискретния чар“ и имиджа на качественото образование във Факултета. Педагогическият факултет е факултетът, в който човек се учи да живее в много и различни светове, може да избира и да живее в и чрез собствения си избор. Учи се и може да бъде свободен, да се образова и формира чрез свободата и чрез личностното си израстване и развитие.

Но нека не се окопаваме нито в шовинизъм, нито в групов идентичност, защото сме част от академичния свят, част от широки социални мрежи, в които ни е орисала съдбата и собствените ни избор.

Празник е! А в празника, на празника времето е прието да

Доц. дпн Дора Левтерова

се прекарва радостно и възторжено.

Скъпи абсолвенти,
От името на академичната общност на Педагогическия факултет Ви пожелавам крепко здраве и несломим дух. Не забравяйте, че винаги ще носите духа на Педагогическия факултет в себе си, дори и да не се реализирате професионално като педагози, дори и само когато възпитавате децата си. Защото духът на Педагогическия факултет е свързан със склонността да уважаваме човешките способности в другите и в самите нас, да уважаваме несломимия човешки дух.

Скъпи абсолвенти,
От името на деканското ръководство Ви пожелавам да имате професионална реализация, която да превърне работата Ви в хоби, в удоволствие. Така, както е при повечето от нас, преподавателите и администраторите на Факултета.

Скъпи абсолвенти,
Като Декан, но и като жена, Ви пожелавам да бъдете обичани от любими хора, да имате уют на семейството дори и тогава, когато живеете в съжителство, защото никой не е сам в света.

Скъпи абсолвенти,
Като Ваш Декан, но и като майка, Ви пожелавам да отгледате деца, с които да се гордеете и които да Ви радват така, както в днешния ден ние са радваме и гордеем с Вас – нашите академични рожби.

**ЧЕСТИТ ПРАЗНИК!
На добър час!**

Промоцията във Филологическия факултет

Слово на Деница Пеева - отличник от випуск 2010

Скъпи колеги,
Винаги съм твърдяла, че отличниците си плащат солено за успехите и след тази реч ще мога да го подкрепя с пример. Притеснението ми в момента е сравнимо с това преди изпит по латински, но честта и удоволствието да получа възможност да се обърна към всички вас, с които споделих пет прекрасни години от живота си, са несравними.

Искам да поднеса най-искрени благодарности от випуск 2010 към преподавателите и ръководството на Пловдивския университет затова, че търпеливо преминахте с нас през тези години, в които някои студенти развиваха интелекта си, а други – изобретателността си.

бъде: търпелив като вол, добър като ягне и телесно здрав като битолски просяк."

Позволявам си днес да отправя благодарности и към инспекторите – г-жа Говедарова и г-жа Чавдарова. На дългите опашки пред техния кабинет човек получаваше уникалния шанс да се влюби и нужното време да напише роман.

Държа да ви уверя, че към моите думи се присъединяват дори онези, които се пребориха с езикознанието от седмия път, защото на раздяла се помнят само хубавите моменти.

Още в първи курс майка ми ме предупреди, че следването е най-приятният период от живота. Силно се надявам и вярвам, че образованието, което ми

Абсолвенти от специалност Славянска филология заедно с доц. д-р Жоржета Чолакова и д-р Борислав Борисов

Благодарим ви за желанието да ни научите на толкова много и за разбирането, че понякога просто не се получава. Благодарим ви не само за знанията, а за това, че ни позволихте да се докоснем до странностите на вашите характери, да се научим и да се поучим от тях.

Имам теория, че мъдрите мисли са по-мъдри на родна почва, затова, вместо пожелание, на всички вас, които вложихте нерви, емоции и воля, за да ни научите да не спираме да се учим, ще припомня думите на Ботев: „Учителят трябва да

даде Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“, ще ми помогне някой ден да кажа на детето си – „Студентските години са най-хубавият старт към един спокоен, успешен и достоен живот“.

На себе си и на вас, колеги филолози, пожелавам никога да не забравяме, че сме подлог и сказуемото е в наши ръце.

Университетът беше полезен, а често и много приятен преход към пълната Самостоятелност. От днес всичко ще зависи от изборите, които правим сами. Успех!

Обръщение към абсолвентите на декана доц. д-р Живко Иванов

Чест е за мен като Ваш Декан да бъда на церемонията по завършването ви.

Най-трудно е да познаеш себе си, най-лесно е да поучаваш другите, казват древните. И ето, заех се с тази лесна задача.

През 2005 бащата на Епъл, Стив Джоб, разказва поучения пред студенти от Станфорд.

„Работихме много здраво и за десет години Епъл се разрасна от нас двамата в гаража до двумилиардна компания с над 4000 служители. Ние тъкмо бяхме пуснали на пазара нашето най-добро творение – компютъра Макинтош – година по-рано, аз бях станал на тридесет и тогава ме уволниха. Как можеш да бъдеш уволнен от компания, която си създал?“

На тридесет аз бях изхвърлен. Много публично изхвърлен. Това, което беше смисълът на целия ми живот като възрастен, си беше отишло и беше опустошително.

Наистина не знаех какво да правя за няколко месеца. Уволняването ми от Епъл беше най-доброто нещо, което можеше да ми се случи. Тежестта на успеха беше заменена от лекотата на това да си начинаещ отново, по-малко сигурен за всичко. Това ме освободи да вляза в един от най-творческите периоди от живота си.“

Единственият начин да вършиш страхотна работа е да обичаш това, което правиш. Ако не сте го открили още, продължавайте да търсите. Ако не знаеш кое е твоето пристанище, за теб по-тътен вятър няма (Сенека).

Тайната на успелия човек не е само вдъхновението – тъй като никога не е ясно

Доц. д-р Живко Иванов

откъде идва – а неговата упоритост, неговото търпение. Тази прекрасна поговорка – да изкопаеш кладенец с игла – ми се струва е казана точно за нас. Хуманитаристи, които с думи трябва да правят смисъл и да хранят семейства.

Не е излишно да припомним, че и с диплома в ръка състезанието за вас продължава. Дори и да сте връзкари, ще се състезавате с още по-дебели връзкари, дори и да сте честни, ще се надпреварвате с още по-честни. Не само върхът, но и дъното не се завоюва лесно.

Надеждата е, че сте обучени да сте схватливи, съобразителни и в същото време възпитани и благоприлични.

Дори и да не се доберете до каймака на обществото, със сигурност няма да сте и тинята.

Избрали сте си ролята на тънка холограмна нишка, която прави всяка банкнота истинска.

Ако тази роля не отговаря на идеята ви за бъдеще, сменете я; но ако вярвате в нея – преследвайте я!

На добър час и успех в състезанието!

Любомир Андрейчин – пътят на откривателя

Да се родиш два пъти не е по-удивително, отколкото да се родиш един път – всички в природата е подчинено на закона на възрождането!

Волтер

Казват, че делата на великите личности остават завинаги в историята. И макар времето да се опитва да ги заличи, тяхното ехо никога не заглъхва. Доказателството видяхме на 14 декември в Заседателната зала на Пловдивския университет, когато обединени около идеята да възродят и пресъздадат спомена за чл.-кор. проф. д-р Любомир Андрейчин, членовете на Лингвистичен клуб „Проф. Борис Симеонов“ представиха книгата си „Любомир Андрейчин – пътят на откривателя“ (Издателство „Амарт“, Пловдив) – опит за своеобразно популяризиране в съвремението на личността на големия български езиковед проф. д-р Любомир Андрейчин.

Ръководени от доц. д-р Крассимира Чакърова, младите лингвисти с ентузиазъм се впуснаха в съживяване на архивите, прелистиха стотици страници, проведоха интервюта с хора, докоснали се до феномена Любомир Андрейчин. Сред интервюираните, някои от които бяха и гости на събитието, са проф. д-р И. Куцаров, проф. д-р Д. Иванова, проф. д-р К. Протохристова, доц. д-р П. Пенев. Те поздравиха лично членовете на Лингвистичния клуб. От проф. д-р В. Попова, която също споделя своите спомени за проф. д-р Любомир Андрейчин, авторите получиха задочни поздравии и благодарност за интереса към филологическото дело в България.

Изключителна помощ при създаването на книгата оказва синът на проф. Андрейчин – доц. арх. Димитър Андрейчин. На съставителите на книгата той предостави ценни снимки, писма и информация, непубликувани досега. Присъствието на доц. Андрейчин в залата предизвика бурни емоции. Гостите имаха възможността да видят „като на кино“ историята на забележителния род Андрейчини, представена в поредица от снимки от семейния архив.

Церемонията приключи с традиционното поднасяне на цветя и подарък на госта и обща снимка за спомен.

Членовете на Лингвистичния клуб „Проф. Борис Симеонов“ изказват сърдечна благодарност за спомоществователството от страна на Центъра за руски език и култура при ПУ „Паисий Хилендарски“ при издаването на тази книга – първо по рода си в десетгодишната история на студентско-докторантската формация.

Десислава Димитрова

Акад. Антон Дончев се среща със студенти от Университета

Пловдивският университет и Община Пловдив бяха съорганизатори на срещата с акад. Антон Дончев, която се състоя на 2 декември в 6. аудитория. Срещата беше открита от заместник-ректора доц. д-р Запрян Козлуджов, а за творчеството на писателя говори литературният критик и издател Иван Гранитски. Той представи накратко 12-те тома с произведения на Антон Дончев, издадени в ИК „Захарий Стоянов“. Говори също за широкия отзвук на неговото творчество, признанието за писателя в България и в чужбина. Според Гранитски: „В романовия си епос А. Дончев в продължение на шест десетилетия изгражда своеобразна художествена проекция на философията на българската национална история. Подобно на Арнълд Тойнби в прочутия му многотомен труд „Изследване на историята“, той се опитва да прозре дълбините и невидими механизми, които движат световната история и процеси, да даде отговор на най-трудните въпроси, свързани с причините за възникването, развитието и упадъка на цели цивилизации“.

Отляво надясно: акад. Антон Дончев, Иван Гранитски и доц. Запрян Козлуджов.

Предоставяйки думата на Антон Дончев, Иван Гранитски спомена за многобройните срещи с читатели, които се превръщат в своеобразни духовни беседи.

И наистина, присъстващите в залата усетиха силата на словото на Антон Дончев, на енергията, която той вложи в своите думи, свързани с българския дух, с държавата на духа, която е по-важна от политическата държава и се простира далеч извън границите на България.

Писателят, който на 14 септември празнува своя 80-годишен юбилей, е автор на редица исторически романи, сред които са: „Сказание за времето на Самуила“ (1961), „Време разделно“ (1964), четиритомният „Сказание за хан Аспарух, княз Слав и жреца Терес“ (1968-1992), „Странният рицар на свещената книга“ (1998), „Трите живота на Кракра“ (2007). Антон Дончев е един от най-превежданите български писатели. Само „Време разделно“ е преведена на 25 езика с повече от 2 милиона тираж, номинирана е в САЩ от фондацията „Джеън и Ървинг Стоун“ за най-добър исторически роман. Предлаган е за Нобелова награда за литература.

„Пловдивски университет“

Членовете на Лингвистичния клуб и преподаватели от ПУ заедно с доц. Димитър Андрейчин.

Изследване на Тодор Радев върху ролята на Българската екзархия в Македония и Одринска Тракия

Излезе от печат книгата на гл. ас. д-р Тодор Радев „Екзархията и българският революционен национализъм в Македония и Одринска Тракия 1893-1903“. Премиерата на монографичния труд на преподавателя от Катедрата по история на България се състоя в зала „Съединение“ на Регионалния исторически музей – Пловдив. Водещият на вечерта Тодор Биков представи автора, след което даде думата на доц. д-р Василка Танкова (ръководител на секция „Нова българска история“ в Института за исторически изследвания при БАН) да сподели своите впечатления от изданието. Доц. Танкова заяви, че книгата запълва една сериозна празнина в нашата историография, свързана с дейността на Екзархията през фиксирания период, която обикновено остава в сянката на подготовката и осъществяването на Илинденско-Преображенското въстание. Тя отбеляза и изключителната добросъвестност на Тодор Радев при издирването и интерпретирането на различните източници. Дори само един бегъл поглед върху библиографията ни дава представа за огромния изследователски труд.

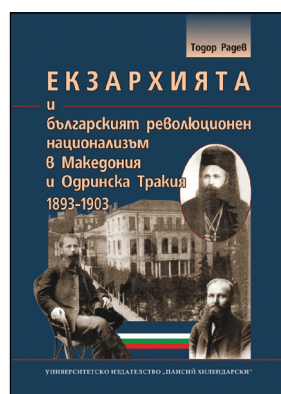
Сред безспорните достойнства на книгата е и стилът на

автора, познат ни много добре от негови публицистични и научни статии, печатани в различни периодични издания и научни сборници. Книгата се чете изключително леко и увлекателно, независимо от своя научен характер и многобройните бележки и препратки. И в този смисъл тя е подходяща не само за студенти и историци, а и за един широк кръг от читатели. Трябва да отбележим и много доброто оформление на корицата и на изданието като цяло, за което заслугата е на Пловдивското университетско издателство.

Последвалите изказвания на доц. д-р Веселина Петрова-Чомпалова, проф. д-р Асен Карталов, Стефан Шивачев и други потвърдиха мнението, че книгата дава сериозен принос към българската историография.

Ето как Тодор Радев ни въвежда в проблематиката на своето научно изследване: „Берлинският договор от 1(13) юли 1878 г. е основополагащ международно-правен документ в новата българска история. Този

диктат на „европейския концерт“ легитимира възстановената българска държава в граници, драстично пренебрегващи демографската доминация на българите в Мизия, Тракия и Македония. Консумираната несправедливост е предизвикателство, генериращо съответните отговори на българския национализъм. Идеята за национално обединение логично обсебва обществения живот в свободното и в останалото под османски ярем българско териториално пространство. Княжество България се утвърждава

като естествен център на българския иредентизъм, императивно насочващ външната политика на правителствата към съдбата на останалите в пределите на Османската империя съотечественици. Водещата роля на националната държава концентрира обществената енергия за реализация на заветния идеал. Същевременно държавният фактор се съчетава с актуалното за Македония и Одринска Тракия възрожденско културно и

политическо наследство. Тяжното динамично взаимодействие е израз на своеобразната приемственост между две епохи от българската историческа орис.

Оформили се в условията на възрожденския национален ритъм, еволюцията и революцията запазват характерните си особености като стратегически концепции за отхвърляне на османската власт и обединение на Македония и Одринска Тракия с българската държава. Еманация на еволюционния фактор в българския иредентизъм е Българската екзархия. Нейната църковно-просветна мисия във вилаетите е реално продължение на възрожденското църковно-национално и просветно-културно движение в конкретните условия на берлинското статукво. Закономерната трансформация на еволюцията в революция е обусловена от заслугите на Екзархията за поставеното през 1893 г. организационно начало на българския революционен национализъм в Македония и Одринско. Тази своеобразна цикличност, извиреща от архетипните модели на Възраждането, също е характерен белег на българската историческа приемственост.“

„Пловдивски университет“

Благотворителна инициатива на русисти

Центърът за руски език и литература при ПУ „Паисий Хилендарски“, Катедрата по руска филология и студентите от специалностите Руска филология, Български и руски език, Руски и западен език с участието на студенти от специалността Социология организираха и успешно проведоха на 13 и 14 декември Благотворителен коледен базар. На входа на Университета се раздаваше ароматен чай от самовар и се презентираше благотворителната идея. В барчето на Университета ентусиазирани студенти предлагаха домашно приготвени традиционни блюда и специалитети от руската кухня: пирожки с гъби, със зеле, пелме-

ни, олади, блинчики с различен пълнеж, селедка под шубой и водка към нея, сушки към чая, ватрушки, матрьошки, пряники, руски бонбони. Базарът продължи на 14 декември в Нова сграда със същия успех. Събраните 418 лв. се даряват на четвъртокурсника по философия Красимир Теохаров, който се нуждае от скъпоструващо лечение. Благотворителната инициатива продължи с Руска дискотека, която се състоя на 21.12.2010 г. в барчето на Университета. Всички участници вярват, че искрената им подкрепа и добра енергия ще помогнат на Красимир да победи болестта.

Благотворителният базар в Нова сграда

Преход от образование към заетост на български студенти, завършили социални науки

Полина МАНОЛОВА

В последните години се наблюдава нарастваща безработица сред младите хора в бившите комунистически страни. Изследванията показват, че младите хора в България срещат значителни трудности при намирането на работа, която да отговаря на тяхното образование. Настоящата статия е част от качествено изследване, проведено сред млади хора, завършили Пловдивския университет преди две години, със

специалност в областта на социалните науки. Интервютата са фокусирани върху четири главни сфери от живота на младите хора – образование, заетост, домакинство и социален капитал и планове за бъдещето.

Изследването се базира на „life-course“ подхода в младежките преходи и по-специално върху концепциите за „pathways“ и „navigations“. Настоящата статия ще се спре само върху кратко представяне на резултатите от изследването, без да навлиза в теорията, върху която е базирано то.

Образование

Изследването има за цел да открие какво е определящо за младите хора при избора им на специалност, дали специалността е отговорила на техните очаквания и каква работа са очаквали да намерят, когато са започвали образованието си.

Две трети от запитаните отговарят, че при избора им на специалност за тях от значение е била работата, която са могли да постигнат с тази специалност, а не личните им интереси и желания. За останалата част изборът е бил направен на база стратегия за кариерно развитие и лични интереси.

Всички запитани изразиха разочарование от факта, че в изучаването на специалността им е липсвала каквато и да е било практическа страна. Според тях, доминиращи са били теоретичните знания и те не са били подготвени за предизвикателствата на реалния живот, които по-късно са срещнали при търсенето на работа. Знанията, които са придобили в университета, са били твърде повърхностни, без дълбочина и специализация. Учебната програма е била „разводнена“ с много общи предмети, а много основни за специалността предмети са липсвали. Младите хора свидетелстват, че са получили добра обща култура, но не и достатъчно специализация, която да ги направи специалисти в областта.

При започване на обучението си в университета всички от интервюираните студенти са очаквали да намерят работа, която да съответства на специ-

алността им. Сега те смятат, че тогава са разсъждавали твърде оптимистично и не са си давали сметка за реалната ситуация на пазара на труда. Според Робъртс (2003), младите хора в Източна Европа все още вярват, че трябва да намерят работа, която да отговаря на тяхното образование. Те не гледат на образованието си като на средство за постигане на общи знания и умения, които да използват във всяка област. Затова често те се задоволяват с това, което им се предлага, при невъзможност да постигнат целите си.

Две трети от интервюираните казват, че не работят в областта, в която са учили, никога не са работили в тази област и нямат никакъв професионален опит, който да отговаря на квалификацията им.

Всички от интервюираните млади хора са продължили образованието си с магистърска степен като са смятали, че това ще им помогне да намерят по-добри възможности за ре-

ализация в бъдеще. Смятали са, че по този начин ще постигнат повече на настоящата си работна позиция или че ще намерят по-добра, която да съответства на образованието им. В повечето случаи изборът на магистърска програма се диктува от настоящата ситуация на пазара на труда, а не се явява като продължение на бакалавърската специалност.

Младите хора прекарват все повече време в обучение, според Робъртс (2009), причината се крие в стремежа им да отложат влизането си на пазара на труда и да не бъдат изложени на безработица. Друго явление, което също обяснява получените резултати, е стремежът на младите хора да получат най-добра квалификация, за да повишат шансовете си за намиране на работа, която да отговаря на специалността им и да е заплатена добре. Образованието все още се смята за важна предпоставка за навлизане на конкурентния пазар на труда

(Саар и Казжулиа, 2001).

В последните двадесет години в България се наблюдава тенденция към по-голямо участие на младите хора в образованието. Младите хора искат да придобият квалификация, която по-късно ги кара да не искат да приемат работна позиция с по-нисък статус и да се стремят да намерят работа, която да отговаря на времето, което са прекарали в обучение. Това, което в момента се наблюдава в България, е така наречената от някои автори „diploma disease“ – все повече и по-висока квалификация е необходима за изпълнението на дадена работа. Както често обаче се случва, притежанието на дипломи не може да осигури подходящото професионално занимание и това създава чувство за провал и разочарование у младите хора.

Провалът за сегашното поколение се възприема като причинен от недостатъчно обучение, образование или грешни решения. Това е резултат от процеса на индивидуализация, характерен и за българските младежи. Както Еванс и Хейнц (1994) заключават – младите хора трябва да правят избор и да взимат решение във всеки един момент от техния преход и да поемат последствията от своите действия.

Резултатите от настоящето изследване и това, което много учени в областта потвърждават, е, че качеството на образование през последните години в България не се е подобрило, а дори се е влошило.

➔ от стр. 16

Работа

Запитани каква е тяхната мечтана работа, ако не трябва да се съобразяват с никакви ограничения, две трети от младите хора посочиха, че това е работа в областта, в която са учили, а останалите мечтаеха за работа в съвсем друга област, но поради икономическата ситуация били принудени да изоставят мечтите си. Една трета от запитаните се чувстват добре на сегашните си работни места, въпреки че те не отговарят на завършеното от тях образование.

В някои интервюта беше открита тенденция за „self-deception“. Според Хейнц (1987), този феномен се наблюдава в случаи, в които младите хора променят биографиите си и успяват да се убедят, че работата, която работят (която единствено са успели да намерят предвид обстоятелствата), е това, което винаги са искали да правят. У младите хора, които бяха интервюирани, се наблюдава тенденцията да се прави компромис с мечтите, те да се поставят на все по-реалистична основа, като се вземе в предвид състоянието на пазара на труда. Така мечтите биват заменени с цели, които могат да бъдат постигнати по-лесно. Скоро те приемат тези новопоставени цели за нещо, с което винаги са искали да се занимават, и това им носи успокояващото чувство, че всъщност постигат нещо в живота си.

Всички интервюирани посочиха, че са работили на пълен или непълен работен ден по време на бакалавърското си обучение. Работата им е помогнала да печелят допълнително „джобни пари“, но не ги е направила финансово независими от техните родители.

Плановите на младите хора след завършването им включват – продължение на обучението, започване на работа или намиране на по-добра работа. Никой от завършили не се е възползвал от официалните правителствени програми, разработени за младите хора.

За една четвърт от интервюираните намирането на работа

след завършване на висшето им образование им отнема повече от година. Като причини те посочват недостатъчните работни места, които съответстват на тяхната квалификация, както и липсата на опит. Така им се налага да започнат работа на позиция, която не съответства на тяхното образование заради необходимостта от средства, с които да се издържат.

Друга една четвърт от интервюираните са успели да намерят работа три-четири месеца след завършването си, а останалите са продължили на работата, която са заемали преди да завършат. Както Робъртс (2003) отбелязва, често работните позиции за завър-

ние, но не се ползват от щедри стипендии и поощрения.

Всички тези тенденции имат огромно влияние върху състоянието на младите хора в България. Периодът им на преход става все по-дълъг, а завършването на висше образование не им осигурява работа, така че съдбата им става доста несигурна. Младите хора се индивидуализират все повече, стават много по-кариерно ориентирани и се интересуват повече от престижа на работата си, а не от социалните функции, които тя може да изпълнява.

Домакинство и социален капитал

Половината от интервюира-

шилите социални науки са в държавния сектор и са ниско платени, но все пак младите хора предпочитат да започнат работа по специалността си, макар тя да предлага ниско възнаграждение.

Всички от интервюираните се съгласиха, че това, което им е помогнало на сегашната им работа, е обучението на самото работно място, а не наученото в университета. Повече от половината от интервюираните посочиха, че настоящата им работа ги прави финансово независими от техните родители при условие, че все още живеят под един покрив с тях и не им се налага да плащат сметки и храна.

Оказва се, че държавата не може да предложи адекватни мерки и инициативи за преодоляване на безработицата сред младите хора. За младите хора са налични повече почасови отколкото работи на пълно работно време. Те прекарват все повече време в образова-

ните посочват, че живеят извън дома на родителите си, от тях обаче само един плаща наем. Останалите живеят с приятел/приятелка, които покриват наема. Останалите млади хора живеят с родителите си, без да плащат наем или да допринасят по някакъв друг финансов начин в домакинството. Като причини, които ги възпрепятстват да се преместят в самостоятелно жилище, младите хора посочват високите наеми, които не могат да си позволят при заплащането, което получават. Да живеят под наем за повечето от тях би означавало да се лишат от социален живот и да не могат да покриват домакинските си сметки.

Оказва се, че семейството продължава да играе много важна роля в живота на младите хора. В много голяма степен те разчитат на родителите си при търсене на работа, търсят съветите им и се възползват от техните „връзки“ (Ковачева, 2004).

Социалният капитал под формата на – „връзки“ и „контакти“ също се оказва много важен при намирането на работа. Много автори смятат, че социалният капитал определя до голяма степен изхода от образование при младите хора в бившите комунистически страни, където ролята на държавата е много слаба. Младите хора признават, че намирането на работа зависи до голяма степен, от това кого познаваш, а не от това на какво си способен.

Планове за бъдещето

На въпроса дали настоящата финансова криза е имала ефект върху живота им, младите хора посочват, че са усетили негативното ѝ влияние. Един от най-често срещаните ефекти на кризата е невъзможността им да сменят работата си. Безработицата е висока и много бизнеси фалират. Младите хора се чувстват уязвими и не желаят да поемат риска да сменят работата си дори тя да не ги удовлетворява. Други негативни ефекти на кризата са – невъзможност да се правят дългосрочни планове и ограничено потребление.

По отношение на бъдещите им планове, свързани с дом и работа, всички млади хора посочиха, че искат да намерят по-добра работа, да продължат обучението си, за да получат по-добра квалификация.

Изследването показва, че младите хора не правят дългосрочни планове, те не планират за период по-дълъг от пет години, смятат, че не притежават голям контрол върху бъдещето си и като причина посочват социо-икономическата обстановка, в която живеят.

Заклучение

Преходът на младите хора от образование към заетост е до голяма степен зависим от социално икономическата ситуация, в която той се извършва. Завещаното от комунизма все още определя възприятията на младите хора в България. Българската икономика остава в голяма степен ограничена. Рецесията, в която страната навлиза през 2008 година, води до увеличение на безработицата и повишаване на потребителските дългове. В тази ситуация преходът на младите хора става още по-рисков и труден.

Проф. Пламен Радев получи награда на град Разград

Проф. д-р Пламен Радев получи годишната награда на Община Разград за наука, култура и изкуство „Никола Икономов“. Наградата му бе присъдена по предложение на кмета на града г-н Денчо Бояджиев и Регионална библиотека „Боян Пенев“. Проф. Пламен Радев бе отличен за своето научно творчество, написаната от него история на Разград, както и история на някои селища в областта.

Проф. Пламен Радев

Честито!
„Пловдивски университет“

В дискуссионния клуб, който стартира във ФИСН, ще се обсъждат икономически и социални проблеми

Участниците в първия дискуссионен клуб, проведен в 7. аудитория

Студенти от AIESEC се включиха активно в кампания по кръводаряване

Студентите от AIESEC, които дадоха кръв

Есен УСТРЕНСКА

Членове на най-голямата студентска организация в света AIESEC, локална секция Пловдив, се включиха в кръводарителската кампания в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Управителното тяло на организацията за пръв път иницира участие в събитието, като в кампанията се включиха почти всички членове, които са твърдо решени да го превърнат в традиция. Това не е първата доброволна и благотворителна тяхна инициатива. Изминалото лято AIESEC реализира първия си успешен

проект „Световен кръстопът“, по който повод пристигнаха петима чуждестранни стажанти в Пловдив, които заедно с деца от домове за сираци пресъздадоха града със средства на изкуството. Спечелените пари от проведения търг на закриващото събитие бяха дарени на домовете. Още четири подобни проекта под надслов „Кариерно ориентиране“, „Световен кръстопът II“, „Социални семинари“, „Нека поговорим за екология...“ ще стартират през януари с участието на членове на AIESEC от целия свят и България в различни училища и домове за сираци в града. Така,

На 13 декември в 7. аудитория се състоя среща на преподаватели и студенти от Факултета по икономически и социални науки. Тя бе организирана от членове на изследователския колектив по проекта „Пазарна оценка на публичните и частните инвестиции в човешки капитал, формиран в степените на висшето образование“, ръководен от проф. Мария Сотирова. Сред гостите бяха заместник-ректорът ст.н.с. II ст. Мариана Михайлова, деканът на ФИСН – доц. Иван Иванов.

На стените на аудиторията са поставени портрети на нобелисти и цитати от известни икономисти – Адам Смит, Джон Мейнард Кейнс, Френсис Бейкън, Питър Дракър и др. Доц. Иванов заяви, че 7. аудитория ще се ползва основно от ФИСН, с което в ректората ще има един ярко открояващ се знак на Факултета. Проф. Сотирова благодари на всички, които са помогнали за реализацията на идеята, която

се изразява в това да се скъси дистанцията между студенти и преподаватели извън учебните програми.

Първата дискусия беше посветена на тримата нобелови лауреати за икономика през тази година – Питър Даймънд, Дейл Мортенсен (САЩ) и Кристофър Писаридес (Англия). Нобеловият комитет им присъди наградите за изследването на пазарите с помощта на специфични модели в сферата на макроикономиката. Те бяха представени от ст. ас. Атанас Владиков.

Идеята е поне веднъж в семестъра да се организират подобни дискуссионни срещи, като следващата ще бъде посветена на американския икономист Джоузеф Стиглиц и неговата книга „Свободно падане“, в която се разглеждат събитията и причините за започналата през 2008 г. в САЩ икономическата криза и обхванала целия свят.

„Пловдивски университет“

освен усъвършенстването на лидерски умения, личностно и професионално развитие на студентите, основен приоритет

на AIESEC е и разширяването на социалната отговорност и мироглед у подрастващото поколение.

АНЕКДОТИ И ИСТОРИИ ОТ ДРЕВНА ГЪРЦИЯ

Доц. д-р Владимир ЯНЕВ

*

– Омир научи поетите никога да не лъжат – казали на Аристотел.

– Той ги научи на нещо по-трудно – уточнил философът – да лъжат така, както трябва!

*

– Твоео творчество утолява духовния ни глад – похвалили Есхил.

– А то е само трохи от богатата трапеза на Омир – уточнил драматургът.

*

Попитали Темистокъл:

– Кой искаш да бъдеш – Ахил или Омир?

– А вие какво избирате – последвал въпрос, – да сте победители в Олимпийските игри или глашатаи, които известяват имената на победителите?

*

В „Успоредни животописи“ Плутарх разказва как Александър Македонски решил да построи многолюден гръцки град, който да носи името му. Дълго мислел къде, а една нощ му се присънил Омир и му изрецитирал стиховете:

*И тъй, има един остров в
многошумното море
на брега на Египет.
Наричат го Фарос.*

Царят веднага отишъл там, оценил качествата на мястото и възкликнал:

– Омир има удивителни знания в други области, но е и голям архитект!

Така се появил прекрасният град Александрия.

*

Един поет казал на Александър Македонски:

– Велики, аз ще напиша за тебе нещо по-добро от Омир!

– Предпочитам да бъда Терсит у Омир, отколкото Ахил у теб! – отсякъл полководецът.

ОМИР (IX-VIII в. пр. н. е.)

Според известни от древността стихове – седем града спорели за честта да са родно място на великия аед. Легендата твърди, че неговата майка била музата на епическата поезия Калиопа. Загубил зрението си, когато отишъл на гроба на Ахил и поискал да види ахееца такъв, какъвто изглеждал в битката с Хектор. Героят се явил в целия си блясък и Омир ослепял. Затова пък музиките се съжалили и му вдъхнали божествена дарба. Друга легенда разказва, че Хубавата Елена наредила на поета да не пее за изневярата ѝ. Той не я послушал и коварната красавица му отнела очите.

И най-мъдрите сред елините се прекланяли пред Омир. Философът Сократ попитал своите приятели с какво се гордеят. Изслушал ги и похвалил един, който знаел наизуст „Илиада“ и „Одисея“. Общо 28 000 стиха съдържат поемите. А Птоломей Филопатор издигнал храм на Омир – в центъра му поставил великолепна статуя на поета и я обкръжил с изображения на градовете, претендиращи за неговата родина. Галатон нарисувал как аедът повръщал, а останалите поети се хранели от повърнатото. Грубичко, но символично!

В по-нови времена се питат – съществувал ли е Омир, той ли е авторът на великите поеми. Отговорите са различни – Омировият въпрос остава.

*

Разхождайки се из своя военен лагер, Александър Македонски заварил поета Антигор да пече риба.

– Как мислиш – запитал го иронично царят, – дали Омир, възпявайки подвизите на Агамемнон, се е занимавал с печене на риба?

– А ти как мислиш – спокойно отвърнал поетът, – дали Агамемнон, извършвайки подвизите си, се е интересувал кой къде пече риба?!

*

Попитали критика Зоил, когото заради откриването на грешки у аеда, наричали „бича на Омир“:

– Защо така нападаш „Илиада“ и „Одисея“?

– Защото бих искал да сътворя такива поеми, но не мога – признал си човечецът.

*

Яростният критик на Омир – поетът и философът Ксенофан Колонски, се оплакал на сиракузкия тиран Хиерон:

– Трудно издържам два-

мата си роби!

– А Омир и след смъртта си храни поне десет хиляди души – сравнил поетите Хиерон.

*

Поетът Стезихор изрекъл лоши думи за Хубавата Елена и загубил зрението си. Тогава той съчинил:

*Не са верни думите ми за
тебе, Елено;
не се качи ти в корабите
бързоходни,
нито в крепостта на
Троя си била.*

Пеел и смирено плачел... Изведнъж светлина озарила очите му – разкайващият се прогледнал.

А Омир не се извинил на Хубавата Елена и останал сляп. Творецът на „Илиада“ и „Одисея“ не направил компромис. Хубавата Елена си е хубава, но е много по-ниско от гордостта на поета.

*

Попитали философа и писателя Дион Христовозом:

– В какво е истинската слава на Омир?

– В това, че всичко, което е споменато от него, е вече прославно! – мъдро отвърнал той.

*

Завистници обвинили автора на поемата „Енеида“ Вергилий:

– Ти заимстваш от Омир! Ти си просто крадец!

– Опитайте и вие такава кражба – посъветвал ги поетът. – Тогава ще разберете, че е по-лесно да се похити боздуганът на Херкулес, отколкото стих на Омир.

*

– У Омир се откриват толкова различни учения – казали на Сенека.

– Значи у него няма нито едно – надсмял се римлянинът над прекомерното усърдие на тълкувателите.

*

– Колко много подражатели има Омир... Всъщност – всеки творец е негов последовател – казали на Стендал.

– Всички поети са подражавали на Омир, но сам той не е подражавал никому – отвърнал големият френски писател. – В това отношение той последователи не е имал.

*

– Как е възможно да се търсят недостатъци у Омир! – възкликнали приятели на Виктор Юго.

– А защо не?! – учудил се великият французин. – Критикът има право да открива недостатъци у Омир, тъй както астрономът – петна на слънцето.

*

– Кое е най-голямото достойнство на създаденото от Омир? – попитали Проспер Мериме.

– Умението му да вижда и да представя убедително у всеки герой неговите забележителни качества – отвърнал писателят.

Двама възпитаници на ПУ получиха националния приз „Студент на годината“

За поредна година Пловдивският университет получи национално признание, което се доказва чрез представянето на наши студенти в конкурса за авторитетния приз „Студент на годината 2010“. В конкурса, който се организира от Министерството на образованието, младежта и науката, Националното представителство на студентските съвети и Столична община, взеха участие студенти от 32 български висши училища. Призове бяха връчени в девет категории според професионалното направление, в което има номинирани студенти.

Носител на званието „Студент на годината“ в областта на хуманитарните науки за втора поредна година е Енчо Тилев, студент в 4. курс на специалността Руски език и немски език. Сред останалите номинирани той беше отличен за участието си в международни и национални конференции, симпозиуми и програми за

обмен на студенти. „Благодаря на семейството ми и на преподавателите ми за постоянната подкрепа. Също така благодаря много на Студентския съвет и на председателя му Самуил Цветков и на академичното ръководство на ПУ, че подкрепиха моята кандидатура. Тази награда е голямо признание не само за мен, но и за моите преподаватели и пловдивската филология“, заяви Енчо Тилев пред препълнената зала на Малък градски театър зад канала.

Другият изявен наш студент, който получи престижната награда, е Зорница Танева, студентка в пети курс на магистърската програма „Славянска филология“ с профил сръбски език. Призът за цялостен принос към развитието на НПСС се връчва в качеството ѝ на председател на Комисията по международна дейност и сътрудничество към НПСС. Зорница Танева благодари от сцената на всички колеги, с които е работила

Доц. д-р Жоржета Чолакова получи престижна награда

През 2010 г. се навършват двеста години от рождението на една от най-емблематичните личности на XIX век Карел Хинек Маха – основоположника на модерната чешка поезия. Юбилеят бе отбелязан с цикъл културни прояви през цялата година – изложби, театрални

представления, конференции. Инициатор на проекта „Година на Карел Хинек Маха“ е Съюзът на чешките писатели и по-специално неговият председател проф. д-р Владимир Кршиванек. Последното събитие от поредицата културни мероприятия бе научната конференция, състояла се в гр. Литомержице, където умира поетът. На този научен форум с почетен медал и грамота бе награждена доц. д-р Жоржета Чолакова. Отличieto се връчва за принос в литературно-критическата рецепция на Маха и в развитието на чуждестранната литературна бохемистика, както и за най-добър превод на поемата „Май“.

през годините, и заяви, че тази награда е и за всички онези, с чиято подкрепа са успели да направят дейността на НПСС така популярна в чужбина.

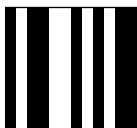
Вестник „Пловдивски университет“ честити наградите на заслужилите студенти и им пожелава нови творчески и професионални успехи!

ЗАДАЧИ. ГЛАВОБЪЛЪСКАНИИ

1. По колко различни начина могат да се наредят **в колона група от 4 туристи**:

а) 4, б) 8, в) 12, г) 24, д) 100.

2. Баркод, като този на фигурата, е образуван от алтернативно сменящи

се черни и бели ленти, като винаги се започва и свършва с черна, а всяка лента, независимо от какъв цвят, има ширина 1 или 2; общата ширина на кода е 12. Колко два по два различни кода от този вид можем да образуваме?

а) 24, б) 132, в) 66, г) 12, д) 116.

3. Кратки мисли за науката.

„Ученият без дарба е подобен на онова бедно магаре, което

разкъсало и изяло Корана, за да се изпълни с духа на Мохамед.“

А. С. Пушкин

„Който е изучавал науки и не ги прилага, прилича на този, който оре, но не сеее!“

Саади

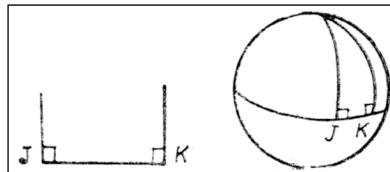
Отговори на задачите от миналия брой

1. Информация: Сферичната геометрия се различава от обикновената геометрия (на Евклид). Например, аксиомата: през точка, нележаща на дадена права, минава единствена права успоредна на дадената, тук не е изпълнена. Прави линии върху сферата са меридианите и изобщо – дъги от големи окръжности (лежащи в равнини през центъра на сфе-

рата). Паралелите, с изключение на екватора, не се считат за прави линии, тъй като не дават най-малкото разстояние между произволни две свои точки. В геометрията на Евклид две прави, които са перпендикулярни на една права линия, са успоредни помежду си. Върху сферата произволни два меридиана са перпендикулярни на екватора, но се пресичат в полюсите и образуват триъгълник, сборът на ъглите на който е по-голям от 180°. За щастие, в достатъчно малки размери разликата между двете геометрии е незабележима!

На въпросите: това са така наречените **навигационни задачи**.

2. Ако самолетът излети от точка на паралел, който отстои на 116 км от южния полюс, лети 100 км на юг, 100 км на изток и 100 км на север, ще извърши 1 обиколка около южния полюс и ще се върне в изходната точка.

Така също самолетът може да излети от точка по-близо до южния полюс, да извърши 2 обиколки около него и да се върне след това на север в изходната точка.

3. Самолетът ще завърши своя полет на северния полюс!

Задачите подготви:
доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ